

Szanowna Pani
Barbara Nowacka
Ministra Edukacji
 al. J. Ch. Szucha 25
 00-918 Warszawa

PETYCJA

w sprawie kierunków zmian legislacyjnych dotyczących szkół i przedszkoli niesamorządowych

ze szczególnym uwzględnieniem systemu finansowania szkół policealnych i liceów dla dorosłych

31 marca 2026 r.

Działając w imieniu [redacted], upoważnionej do przedstawienia stanowiska wszystkich organów prowadzących szkoły [redacted] odpowiedzialnych za kształcenie, zwracamy się o uwzględnienie poniższych postulatów na etapie przygotowywania założeń oraz projektu ustawy dotyczącej przedszkoli i szkół niesamorządowych, a także w innych równoległych pracach legislacyjnych pozostających w funkcjonalnym związku z kształceniem osób dorosłych i szkolnictwem zawodowym.

Najważniejsza teza petycji: publiczne środki powinny być rozliczane przede wszystkim przez realny rezultat edukacyjny, a nie przez formalistyczne i kosztowne procedury frekwencyjno-wydatkowe, które nie premiuja szkół uczących skutecznie.

1. Umocowanie i skala reprezentacji

[redacted] jest największą siecią szkół policealnych w Polsce oraz jednym z najistotniejszych podmiotów w obszarze kształcenia dorosłych. Skala tej działalności oznacza, że doświadczenia organów prowadzących szkoły [redacted] nie mają charakteru jednostkowego, lecz systemowy. Przedstawione niżej postulaty wynikają zarówno z praktyki prowadzenia szkół, jak i z obserwacji konsekwencji obowiązujących przepisów dla słuchaczy, nauczycieli, samorządów oraz rynku edukacyjnego.

Skala reprezentacji szkół [redacted] według danych RSPO na dzień 30.03.2026 r.

Typ szkoły	[redacted]	Ogółem	Udział
szkoła policealna	52 352	226 387	23,13%
liceum dla dorosłych	13 040	106 924	12,20%
ppod niep. (BSI, T, LO, LSP)	5 631	176 532	3,19%

Dane przekazane przez organ wnoszący petycję na podstawie RSPO; udziały pokazują wagę postulowanych zmian dla całego segmentu kształcenia osób dorosłych.

2. Diagnoza systemowa

Dotychczasowe doświadczenia szkół, samorządów i organów nadzoru prowadzą do jednego wniosku: obecny model finansowania szkół kształcących osoby dorosłe jest wewnętrznie sprzeczny. Z jednej strony deklaruje, że ma premiować jakość i efekt kształcenia; z drugiej nadal opiera znaczną część praktyki kontrolnej na narzędziach frekwencyjnych, które są drogie, niejednolite i łatwe do wypaczenia. Najwyższa Izba Kontroli w raporcie z kwietnia 2024 r. oceniła, że system finansowania szkół niepublicznych kształcących osoby dorosłe nie działał prawidłowo, sprzyjał wyłudzeniom dotacji, generował wysokie koszty kontroli i nie zapewniał jednolitych zasad działania w kraju.

Wnioski płynące z dotychczasowych analiz i praktyki:

- zwiększona dotacja za efekt kształcenia minimalizuje skalę wyłudzeń i nakłady na kontrole,
- kontrole frekwencji są pracochłonne, kosztowne i zakłócają organizację zajęć,
- szkoły dla dorosłych potrzebują większej stabilności finansowej i większej elastyczności organizacyjnej,
- niejednolite praktyki JST tworzą ryzyko sporów, nierównego traktowania i działań sprzecznych z celem finansowania.

W tym samym raporcie NIK odnotowała także koncepcję przedstawioną przez organy prowadzące związane ze szkołami całkowite odejście od dotacji za frekwencję, znaczące zwiększenie dotacji za efekt kształcenia, premiowanie ukończenia liceum dla dorosłych niezależnie od samej matury oraz zastąpienie części obecnych kontroli frekwencyjnych nadzorem nad przebiegiem egzaminów zewnętrznych. Stanowisko to pozostaje aktualne i - z perspektywy największej sieci szkół policealnych w Polsce - wymaga obecnie konsekwentnego wdrożenia ustawowego. Naliczanie i rozliczanie dotacji powinno odbywać się wyłącznie na podstawie efektów kształcenia

3. Postulaty szczegółowe

3.1. Rozliczanie dotacji przede wszystkim w oparciu o efekt kształcenia

Problem

Obowiązujący model nadal generuje paradoks: szkoła może uzyskać bardzo słaby wynik egzaminacyjny, a jednocześnie formalnie obronić rozliczenie dotacji, podczas gdy szkoła kształcąca skutecznie jest obciążana sporami o kwestie poboczne, takie jak podpisy na listach obecności czy rozbieżności interpretacyjne dotyczące wydatków. Taki model nie premiuje jakości, lecz biegłość w obsłudze systemu kontrolnego.

Postulat legislacyjny

Wnosimy o stworzenie modelu, w którym zasadniczym kryterium rozliczenia środków publicznych będzie potwierdzony rezultat edukacyjny - w szczególności zdany egzamin zawodowy, uzyskany dyplom zawodowy, świadectwo dojrzałości, ukończenie szkoły w modelu przewidzianym ustawą lub inny państwowo zweryfikowany efekt kształcenia. Dopuszczalny byłby model zaliczkowo-rozliczeniowy: szkoła otrzymywałaby finansowanie wstępne, a po ogłoszeniu wyników egzaminów JST dokonywałaby dopłaty szkołom uczącym skutecznie oraz odpowiedniego rozliczenia w odniesieniu do szkół o niskiej przeżywalności i niskiej zdawalności.

Uzasadnienie

Taki system jednocześnie ogranicza nadużycia ze strony nieuczciwych podmiotów, minimalizuje presję na frekwencyjne "produkowanie ucznia" i utrudnia działania odwetowe lub nadmiernie represyjne po stronie samorządów. W warunkach presji budżetowej JST szczególnie ważne jest skierowanie środków tam, gdzie powstaje realna wartość publiczna - czyli tam, gdzie słuchacze rzeczywiście kończą kształcenie i zdają egzaminy. Dodatkowo postulujemy, aby w przypadku dotacji należnych wyłącznie za efekt kształcenia podstawowym sposobem rozliczenia był sam potwierdzony rezultat, ponieważ ma ona charakter zbliżony do refundacji kosztów już poniesionych na wykształcenie słuchacza.

3.2. Dopuszczenie wydatków na reklamę i promocję szkół prowadzących bezpłatne kształcenie zawodowe

Problem

Państwo oczekuje, że szkoły będą uruchamiały kierunki ważne dla gospodarki i rynku pracy, lecz równocześnie obecny stan prawny i utrwalona praktyka orzecznicza wyłączają z dotacji koszty reklamy i promocji. W efekcie szkoła może być finansowo zachęcana do otwarcia kierunku deficytowego, ale nie może legalnie sfinansować działań informacyjnych potrzebnych do dotarcia do kandydatów.

Postulat legislacyjny

Postulujemy dodanie do art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych wyrażnej podstawy pozwalającej na finansowanie z dotacji wydatków związanych z działalnością reklamową i promocyjną szkół prowadzących kształcenie zawodowe, jeżeli kształcenie w tych szkołach jest wolne od opłat dla obywateli polskich.

Uzasadnienie

Zmiana ta stworzy spójny mechanizm: państwo i region wskazują zawody priorytetowe, finansowanie premiuje ich uruchamianie, a szkoła może realnie poinformować kandydatów o ofercie edukacyjnej. Bez tej zmiany nawet trafna polityka kwalifikacyjna pozostaje częściowo papierowa. Dopuszczenie promocji jest uzasadnione zwłaszcza tam, gdzie szkoła wykonuje zadanie publiczne - prowadzi bezpłatne kształcenie zawodowe i wspiera lokalny rynek pracy.

3.3. Wyraźne dopuszczenie umów cywilnoprawnych w szkołach policealnych i szkołach dla dorosłych

Problem

Szkoły policealne i szkoły dla dorosłych prowadzą zajęcia głównie w trybie zaocznym lub weekendowym. W praktyce skutkuje to zawieraniem umów o pracę na ułamkowe części etatu, często dalece nieprzystające do faktycznego sposobu wykonywania zajęć. Takie rozwiązanie nie wzmacnia ochrony pracy, lecz deprecjonuje sens umowy o pracę i tworzy fikcję organizacyjną.

Postulat legislacyjny

Wnosimy o wprowadzenie do Prawa oświatowego wyrażnej podstawy ustawowej pozwalającej - przy zachowaniu wymagań kwalifikacyjnych oraz z poszanowaniem art. 22 Kodeksu pracy - na powierzanie prowadzenia zajęć w szkołach policealnych i szkołach dla dorosłych na podstawie umów cywilnoprawnych, jeżeli z treści łączącego strony stosunku prawnego nie przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. Rozwiązanie to mogłoby być wzorowane na mechanizmie już przewidzianym ustawowo dla branżowych centrów umiejętności.

Uzasadnienie

Jasna regulacja ograniczy fikcyjne rozdrabnianie etatów, poprawi dostępność praktyków i specjalistów, a jednocześnie usunie niepewność po stronie organów prowadzących. Jest to szczególnie ważne w kształceniu zawodowym dorosłych, gdzie nauczyciele i instruktorzy często łączą działalność edukacyjną z aktywnością zawodową na rynku pracy.

3.4. Ułatwienia dla cudzoziemców w szkołach policealnych - certyfikat B1 i uznawanie równoważnych potwierdzeń

Problem

Cudzoziemcy kształcący się w szkołach policealnych muszą w praktyce wielokrotnie dowodzić tych samych kompetencji językowych. Tymczasem osoba, która zdała egzamin zawodowy przeprowadzany w języku polskim, wykazała już w sposób funkcjonalny znajomość języka na poziomie wystarczającym do nauki i pracy w polskim systemie edukacji zawodowej.

Postulat legislacyjny

Postulujemy, aby w projekcie zmian dotyczących państwowego poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego przewidzieć możliwość wydania certyfikatu na poziomie B1 bez odrębnego egzaminu cudzoziemcowi,

który zdał egzamin zawodowy przeprowadzony w języku polskim. Równoległe należy dopuścić wykorzystanie certyfikatów ECL i TELC jako podstawy do wydania certyfikatu państwowego na poziomie odpowiadającym przedłożonemu dokumentowi, skoro dokumenty te są już uznawane przez państwo dla potrzeb studiowania w języku polskim.

Uzasadnienie

Rozwiązanie to usuwa zbędną podwójną walidację tych samych kompetencji, odciąża system egzaminacyjny i wzmacnia atrakcyjność polskiego kształcenia zawodowego dla cudzoziemców. Jest również wewnętrznie spójne: państwo nie powinno najpierw uznawać danego dokumentu lub egzaminu za wystarczający dowód znajomości języka, a następnie odmawiać mu skutków w innym postępowaniu publicznym.

3.5. Doprecyzowanie pojęcia "nauki w szkole" oraz przeciwdziałanie pozornej kontynuacji nauki

Problem

W praktyce szkół dla dorosłych i szkół policealnych istotnym problemem są drop-outy oraz wielokrotne rozpoczynanie nauki przez te same osoby bez realnej kontynuacji procesu kształcenia. Równoległe nie ma jednolitej linii orzeczniczej w sprawie tego, czy dla prawa do renty rodzinnej wystarcza sam formalny status słuchacza, czy też konieczne jest rzeczywiste uczestnictwo w nauce.

Postulat legislacyjny

Wnosimy o zainicjowanie przez MEN, we współpracy z resortem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, doprecyzowania w przepisach pojęcia "nauki w szkole" w odniesieniu do szkół dla dorosłych i szkół policealnych. Za kontynuowanie nauki nie powinno uchodzić samo figurujące w dokumentacji posiadanie statusu słuchacza; konieczny powinien być element rzeczywistej aktywności edukacyjnej, potwierdzony np. klasyfikacją, przystąpieniem do egzaminów semestralnych lub zewnętrznych, albo inną obiektywną formą walidacji.

Uzasadnienie

Państwo ma interes nie w samym "kształceniu się" rozumianym czysto formalnie, lecz w skutecznym wykształceniu obywatela. Doprecyzowanie tej kwestii ograniczy zjawisko pozornego utrzymywania statusu ucznia wyłącznie dla skutków pozaszkolnych, wzmocni motywację do realnej nauki i poprawi rzetelność danych o przeżywalności kształcenia.

3.6. Nowy model finansowania i funkcjonowania liceów ogólnokształcących dla dorosłych

Problem

Aktualnie niepubliczne licea dla dorosłych są finansowo premiiowane niemal wyłącznie przez zdanie egzaminu maturalnego, podczas gdy duża część dorosłych słuchaczy nie planuje studiów, lecz chce uzupełnić wykształcenie do poziomu szkoły średniej. W praktyce prowadzi to do skomercjalizowania kształcenia i obniżenia jakości, bo system nie wynagradza szkoły za rzeczywiste doprowadzenie słuchacza do poziomu wykształcenia średniego.

Postulat legislacyjny

Postulujemy stworzenie modelu, w którym efekt kształcenia w LO dla dorosłych będzie podzielony co najmniej na dwa etapy: po pierwsze - ukończenie szkoły i potwierdzenie opanowania ogólnych kompetencji na poziomie wykształcenia średniego, po drugie - zdana matura jako rezultat dodatkowy. Rozwiązaniem mogłoby być wprowadzenie państwowych egzaminów eksternistycznych z określonego katalogu przedmiotów jako narzędzia potwierdzającego uzyskanie wykształcenia średniego przez absolwenta LO dla dorosłych. Z kolei zdana matura powinna pozostać dodatkowo premiiowanym, ale nie jedynym rezultatem finansowanym ze środków publicznych.

Uzasadnienie

Taki model byłby znacznie bliższy realnym potrzebom słuchaczy dorosłych i lepiej odpowiadałby celowi publicznemu. Dla wielu osób samo ukończenie szkoły średniej otwiera drogę do dalszego kształcenia zawodowego, awansu na rynku pracy lub spełnienia wymogów formalnych zatrudnienia. System, który wynagradza wyłącznie maturę, pomija tę rzeczywistość i nie odzwierciedla faktycznych efektów edukacyjnych osiągniętych w szkołach dla dorosłych.

4. Proponowany pakiet legislacyjny

Dla zapewnienia spójności i skuteczności zmian postulujemy potraktowanie powyższych kierunków jako jednego pakietu reform, obejmującego zarówno ustawę o finansowaniu zadań oświatowych, jak i przepisy pozostające w ścisłym związku funkcjonalnym z prowadzeniem szkół policealnych i szkół dla dorosłych.

- przygotowanie kompleksowej nowelizacji systemu finansowania szkół kształcących osoby dorosłe, z odejściem od dominującej roli dotacji frekwencyjnej;
- wprowadzenie modelu zaliczkowo-rozliczeniowego, w którym ostateczny poziom finansowania jest uzależniony od obiektywnie potwierdzonego efektu kształcenia;
- dopuszczenie finansowania działań reklamowych i promocyjnych szkół prowadzących bezpłatne kształcenie zawodowe;
- wprowadzenie ustawowej możliwości powierzenia prowadzenia części zajęć na podstawie umów cywilnoprawnych w szkołach policealnych i szkołach dla dorosłych - przy zachowaniu wymagań kwalifikacyjnych i gwarancji wynikających z Kodeksu pracy;
- uwzględnienie w finansowaniu liceów dla dorosłych nie tylko zdanej matury, ale również ukończenia szkoły i państwowej walidacji kompetencji ogólnych;
- doprecyzowanie pojęcia rzeczywistej nauki w szkole i ograniczenie zjawiska pozornej kontynuacji nauki;
- uznanie zdania egzaminu zawodowego w języku polskim za podstawę do wydania certyfikatu językowego B1 oraz umożliwienie uznawania certyfikatów ECL i TELC;

5. Oczekiwane skutki przyjęcia proponowanych zmian

<p>Dla państwa i samorządów lepsze ukierunkowanie środków publicznych na rzeczywiste rezultaty mniej sporów o frekwencję i wydatki poboczne uproszczenie kontroli i ograniczenie nadużyć większa przewidywalność i porównywalność systemu w skali kraju</p>	<p>Dla szkół i słuchaczy premiowanie szkół uczących skutecznie większa elastyczność organizacyjna dla dorosłych bardziej uczciwa konkurencja rynkowa realne wsparcie dla kierunków ważnych dla rynku pracy</p>
--	---

6. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie przedstawionych postulatów w toku przygotowywania projektu ustawy dotyczącej przedszkoli i szkół niesamorządowych oraz w powiązanych zmianach ustawowych dotyczących kształcenia dorosłych, szkolnictwa zawodowego i walidacji kompetencji.

Wnosimy również o włączenie przedstawicieli _____ oraz organów prowadzących szkoły do dalszych konsultacji roboczych, ponieważ skala prowadzonego przez nas kształcenia czyni z tych doświadczeń cenne źródło danych praktycznych dla ustawodawcy.

Reforma powinna premiować skuteczność kształcenia, porządkować rynek, chronić środki publiczne i wzmacniać dostęp dorosłych do edukacji, a nie reprodukcja modelu opartego na formalizmie frekwencyjnym i sporach proceduralnych. Państwo powinno płacić za rzeczywisty rezultat edukacyjny - nie za pozór aktywności edukacyjnej.

Z wyrazami szacunku

